

mentna mistifikacija njegov element, kakor mu je v »Naših Zapiskih« odrobil glavo in odrekal vsako načelo... Poleg tega pa še tisto prezirljivo in ošabno vprašanje v današnji Hreščakovi obrambi: »Kdo pa kaj da na njegovo negacijo?«... Torej: tov. Hreščak bi smel zbadati — začel je vendar prvi! — pavšalno žaliti in justifikirati na vseh koncih in krajih, mi bi pa ne smeli braniti niti predsednika svoje Zaveze v svojem listu?! Tako daleč vendar ne gre naša — morala, ki nam z njo danes kadí pod nos tov. Hreščak. Pač pa se nam zdi nemoralno, ako brez poudara in dokaza trdijo na Hreščakovo inicijativno »Naši Zapiski«, da slovensko učiteljstvo »organizirano tava kot razkropljena čreda, organizacija mu je cokla, ki ovira njegov razvoj, mesto da bi mu bila najtrdnjša opora...« Ali so pa morda take neosnovane in nedokazane trditve socialistične revije — nje cilj in delokrog? — Kar se tiče podtikanja, češ, da Hreščak ne piše svojih člankov sam, je to podtikanje Jelenc negiral, kakor smo mi kategorično konstatirali v velikonočni svoji številki in kakor smo to tudi že poudarili v svoji 12. številki z dne 20. marca t. l., torej je o tem poučeno tudi tisto učiteljstvo, ki ne bere »Edinosti« in »Zarje«. Toda tov. Hreščak na Jelencovo negacijo nič ne da, nam pa priporoča manj morale in odklanja vsako vtikanje v svoje privatne zadeve... Ker je Hreščak prvi začel kar z otesavanjem celotne organizacije, ker jo je Jelenc, kot predsednik te organizacije branil, pravi sedaj Hreščak, da »je krivico delal on meni in ne jaz njemu.« Ker ga zmerja s psovkami, ki se sploh dokazati ne dajo, zato dela Jelenc Hreščaku krivico... Preljubi prijatelj, to je vendar čudna reč! Kar stori eden od nas, je vse zanič, je »demagoštvo najhujšega kalibra« in »dr. Tuma pa bo potem Vašemu dokumentu »hvaležnosti« pač prisiljen revidirati svoje dobro mnenje vsaj o enem članu vodstva naše Zaveze...« (»Zarja« z dne 8. t. m.) In seveda, da pride stvar do viška, mora v polemiko tudi — program! — Povejmo torej odkritosrčno besedo: Mi smo dokazali s priobčenjem mnogih člankov v zadnjem času, da smo objektivni, kolikor se da. Naj se zbistrijo pojmi, naj govori vsak, ki mu je za stvar! — Iz obilice besed se utegne izluščiti zdravo jedro. A enega čuvstva se ne moremo iznebiti. Nekateri »mladi« so se dvignili na visoko stališče, da ni vse drugo nič, razen to, kar sami vedo; zato je njih beseda zgolj negacija, saj nismo čuli — razen ob koncu Pahorjevega članka — niti ene pozitivne besede ali trditve, niti enega predloga, ki bi meril na izboljšanje — v Komnu so n. pr. sklenili črtanje vsega člena V. poslovnega reda, a kje naj dobi Zaveza denar, tega niso povedali! — Iz današnje obrambe zveni celo podtikanje slabega namena, kjer ga absolutno ni. To trdimo kategorično, ker prizadete poznamo! Ako samo slabo sodite o človeku in tovarišu, potem je resnosti in stvarnosti konec, potem stopa samo osebni moment v ospredje, potem se uresničuje beseda dr. Tume, izrečena v Trstu, da velja boj osebam in ne stvarim! — Če je stvar taka, sme seveda tudi tov. Hreščak zastopati svoje osebne zadeve v tistem tonu, »ki se meni zdi najprimernejši«, a nas ni volja, da bi trčili čas in prostor, ako nečete verjeti naši poštenosti in naši nameri, da hočemo po svojih najboljših močeh ostati zvesti v službi stanu in tistim, ki so člani naše organizacije! To je naša poštena in prijateljska beseda!

»Slovenec« se v številki 90. z dne 22. t. m. nekaj ujeta zaradi našega zadnjega uvodnega članka, ki je pisan tako mirno in stvarno, kakor napihneni Slomškarji okrog »Slovenca« še ene ravadne polemične notice ne zijažo pisati v takem tonu. Iz tistih »Slovenčevih« skrajno neokusnih besed se čuje očitanje, kakor da bi si mi hoteli lastiti zaslugi, da se plače kranjskemu učiteljstvu regulirajo. Ne, prijatelji! To ni naša zaslugi, pa tudi Vaša zaslugi ne! Ampak to je zaslugi prvične stvari in to je zaslugi države, ki je dala v ta namen denar! Vaša zaslugi — to je tiste »katoliške učiteljske organizacije«, ki je po »Slovenčevem« zatrdilo nam trn v peti in katere nasvete in želje je upoštevala večina deželnega zbora — pa je, da bo kranjsko učiteljstvo letos prikrajšano najmanj za 675.000 K, če ostane načrt tak, kakor ga je sprejela večina in če stopi zakon v veljavo s 1. julijem t. l. Taka zaslugi je pač žalostna zaslugi! Ako se zaradi tega čujejo iz vrst Slomškove Zveze »glasovi zadovoljstva«, bodi jim! Čudni patroni so to, ki so še vedno zadovoljni, četudi nam vzamejo 675.000 K! Morda bi bili tudi zadovoljni, ako jih za regulacijo nabrišejo vsakemu po 25, zlasti tistim, ki jim bodo ob pripravi časa zopet iz vsakega žepa vihrali »Slovenski Narodi« in »Učiteljski Tovariši« in ki jim bodo usta polna »prokletih farjev«, kakor se je to godilo njega dni, ko jih še ni imel Jaklič na povodcu. In nam so

trn v peti! Nikar! Veseli smo, da jih nima mo več v svoji sredi, za nas kot tovariši nič več ne eksistirajo! Če bo po njih želja n nasvetih kranjsko učiteljstvo prikrajšano za 675.000 K, potem je pač resnična trditve »Slovenčeva«, češ, da »se bo tudi vse učiteljstvo imelo največ zahvaliti za tako znatno izboljšanje svojega gmotnega položaja!«! Na prhodnjem občnem zboru — zapomnite si to dobro! — jih bo Slomškova Zveza izvolila za svoje častne člani. Učiteljski Tovariš »pa se slednjič patetično udari na prsi«; Delali bomo ne vzdržno in vztrajno naprej, da se končno uveljavi pravica: učitelju plače državnih uradnikov! Na vse drugo, kar nam »soli« Jaklič ali »Slovenski Učitelj« — molk in preziranje! — Vsebinska zadnjega uvodnega članka pa seveda vzdržujemo v polnem obsegu.

Politiški pregled.

* **Boj za češke šole na Dunaju.** Upravno sodišče se je 15. t. m. pečalo z vprašanjem čeških šol na Dunaju. V poslojpu Komenskega društva v III. okraju, Schützengasse, se je nastanila češka šola, dasi je društvo dobilo stavbno dovoljenje s pridržkom, da se poslojpe ne sme za šolo izrabljati. Komenskemu društvu je dunajska občina ukazala, da ustavi obisk šole, pritožba na stavbno deputacijo se je zavrnila. Društvo je nato vložilo pritožbo na upravno sodišče in prosilo, da naj se, dokler prošnja ne bo rešena, odlok ne uveljavi. Nadaljne odredbe je stavbna deputacija ustavila in prošnjo odstopila magistratu, da stavi predloge. Dunajska občina se pa ni na rešitev ozirala in je prepovedala uporabo poslojpa za šolo in jo zaprla. Ta odlok je pa stavbna deputacija razveljavila in dovolila obisk šole. Magistratni gremij je nato sklenil, da sistrira zatvoritev, a ta sklep je zopet dunajski župan razveljavil. Namestništvo je županov ukrep razveljavilo in naročilo, dokler pritožbe ne reši upravno sodišče, da šola ne sme biti zaprta. Ta odlok je potrdilo notranje ministrstvo, dunajska občina se je pa proti njemu pritožila na upravno sodišče. **Upravno sodišče je pritožbo dunajske občine zavrnilo!** — Tako se moramo Slovani v Avstriji boriti za svoje zakonito zajamčene pravice! Kje je član XIX. drž. osn. zakona?!

* **Moderni moloh.** Tekom letošnjega leta bodo pričeli z zgradbo novih dreadnoughtov in bojnih ladij, ki naj bi nadomestovale bojne ladje tipa »Monarch«. Zgrade dalje dve novi oklopni križarici tipa »Spaun«, pri katerih porabijo pridobljene izkušnje. Bojne ladje »Szigetvar«, »Aspern«, »Zenta« bodo predelali. Od nameranih novih dreadnoughtov bodo letos gradili dva. Delegacije se bodo pečale s preosnovno artilerije na najširši podlagi. Model poljskih havbic št. 99 in težki havbični model št. 85 dobila topove najmodernejše vrste. Novi poljski topovi bodo imeli jekleno-bronaste cevi. Preosnova poljskih havbičnih regimentov se izvrši do leta 1917! — Oddahnimo se!

* **Nemci in Jugoslovanstvo.** Praška »Union« objavlja uvodnik o narodnostnih razmerah na jugu. H koncu pravi: »Nemci kličejo po močni roki. Tudi Slovan jo pozdravlja, ako je pravična, ker se mu je ni treba bati, zakaj nihče noče Nemcem niti lasu skriviti. Ako se pa para preveč razgreje, potem ne bo noben kotel tako močan, da ne bi končno eksplodiral. Kar počno Nemci tukaj na jugu, je že davno prekoračilo dovoljeno mero. Čimbolj bodo netili ogenj, tem gorkejšo bo postajalo.« — Sploh pa Nemci na jugu postajajo vedno glasnejši in njihova politika vedno bolj očitna. Pod krinko laško-nemškega prijateljstva iščejo nove poti v dosego svojih vsenemških smotrov. Jugoslovani imajo dvojnega sovražnika, ki jim hoče vzeti starodavno domovino in uničiti lepo jugoslovansko govornico. Zato je dolžnost vsakega Slovenca in Hrvat, da se postavi v bran skupnemu sovražniku in mu pokaže, da so Jugoslovani pripravljeni braniti do zadnjega svojo lastno posest.

Srednješolski vestnik.

* **Puljska italijanska gimnazija.** Od puljske občine ustanovljena italijanska gimnazija, ki je bila pozneje podržavljena, se misli pohrvatiti. Uradni list je že priobčil razpis o ustanovitvi hrvatskih profsorskih mestih. Razume se, da s tem niso zadovoljni Italijani in da kličejo Di San Giuliana na pomoč, dokler je še čas. — Od druge strani poročajo: Na puljski državni gimnaziji z italijanskim učnim jezikom se glasom sklepa istrskega deželnega šolskega sveta uvede hrvaščina kot učni predmet, in sicer na tretjem mestu, to je za italijanščino in nemščino, torej obvezno.

** **Slezjski Poljaki** nameravajo ustanoviti v Skočovi privatno gimnazijo; to bi bila torej tretja poljska gimnazija v Sleziji.

Učiteljski konvikt.

Darila: »Kmetiska posojilnica ljublj. okolice« 50 K. — Odvetnik dr. Janko Zirovnik 50 K globe, iztirjena od župnika Fr. Šparovca iz Krašnje, v zadevi razžaljenja nadučitelja Antona Grmeka. — Gospa Marija Tičar, trgovka s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 30 K. — Bog plati!

Letnina: Tov. Ivan Kelc, nadučitelj v Novi Štiti, 3 K; tov. Anton Mahkota, nadučitelj v Voklem, 2 K. Hvala!

Narodne pesmi za mladino. Zbral in uredil Janko Zirovnik. Založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«. V Ljubljani 1914. Cena 20 vinarjev. — V zbirki je dvajset najlepših in najpriljubnejših narodnih pesmi, ki smo jih objavili v 14. številki. Pesmi so prav lahko in harmonizirane in bodo v vsakem oziru ustrezale svojemu namenu, zato Zirovnikovo zbirko prav toplo priporočamo šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom, da jih širijo med šolsko mladino.

Moja setev. Tako je naslov I. zvezka Ivo Trošta zbranih spisov za mladino.

Kranjske vesti.

— **Odlikovanje.** Deželno predsedstvo je priznalo deželnemu šolskemu nadzorniku dvornemu svetniku Franu Levcu častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje.

— **Deželni predsednik in predsednik deželnega šolskega sveta** Teodor baron Schwarz pojde jeseni v pokoj. Njegov naslednik bo Rudolf grof Chorinsky.

— **Umrla je dne 17. t. m. v Ljubljani v 53. letu svoje dobe** gospa Marija Bahovčeva, vdova po pokojnem tovarišu Fr. Bahovcu. R. i. p.!

Štajerske vesti.

— **Proslava 500letnice ustoličenja koroških vojvod v Mariboru.** Iz Maribora poročajo: Proslava ustoličenja koroških vojvod je sijajno uspela. Občinstvo je naravnost občudovalo preprostost, svežost ter blesk starih slovenskih narodnih noš. Ravno narodne noše, ki se jim je občinstvo divilo, so dale slavnosti sijaj in pomen, ki ne bo kmalu pozabljen. Mladinski prizor na večer pred ustoličenjem Volku novim je bil naravnost očarljiv. Ob končni živi sliki, ki je predstavljala poklonitev Sloveniji, je po napolnjeni dvorani zadonela pesem »Hej Slovani« in »Lepa naša domovina«.

— **»Südmarka«** je v zadnjem času zopet pričela z intenzivnejšim delom. Na vseh krajih in koncih so pričele njene podružnice po svojih poverjenikih zbirati denar. Pri tem se tudi zgodi, da nadlegujejo Slovence. Kot zvemo od več strani, se dobe celo med slovenskimi trgovci in obrtniki posamezniki, pozabijo na svojo dolžnost in podpirajo »Südmarko« s prispevki, ki so mnogokrat dosti večji, kot so oni slovenskim narodnim društvom in obrtnim organizacijam. Največ takih mlacnežev in neznačajnežev je na klerikalni strani. Na raznih podporah je minuli mesec izdala »Südmarka« vsega skupaj čez 8000 K. Poslužuje se tudi novega sredstva: pokupuje deleže pri raznih zadrugah. S tem, zlasti v mešanih krajih, pomaga nemčurjem do večine glasov v združnem gospodarstvu. Za nas izvira iz vsega tega, da ne smemo ob nobeni priliki pozabiti D. C. M. in »Branibora«.

Splošni vestnik.

Učiteljski salonski orkester ima v četrtek, dne 30. t. m., v Dobju svoje vaje. Zaradi nerazdeljenega predpoldanskega pouka na tej šoli ima takrat najprej pevski zbor svoje vaje v nadučiteljevem stanovanju, orkester pa po pouku v šoli.

Društvo upok. učiteljstva ima 7. maja t. l. pri Perlesu svoj občni zbor. Več danes v inseratu.

Ruše nad Mariborom. (Predstava.) **Mariborski slovenski učiteljskiški prirede v nedeljo dne 3. maja** ob pol 4. uri pop. v gostilni g. Novaka v Rušah pod pokroviteljstvom č. g. prof. dr. Ant. Medveda in g. prof. J. Marina trodejavski ljudski igrokaz s petjem »Graničari«. Po igri prosta zabava s plesom, šaljiva pošta itd. Med igro svira učiteljskiški orkester. Ker je čisti dobiček namenjen slovenski mariborski dijaški kuhinji, je upati na obilen obisk.

Društvo »Vrtnarska šola« je na občnem zboru dne 7. t. m. v Škofji Loki izvolilo k že obstoječemu odboru še nadaljne tri svetovalce in pregledovalce računov, tako da tvorijo sedanji odbor kot svetovalci: Burdyh Ervin, Škofja Loka; Flere Anton, Kamnik; Halada Marija, Škofja Loka; Herzmansky Franc, Ljubljana; Thaler Rafael, Škofja Loka; kot pregledovalci računov: Aparnik Franc, Kamnik; Caleari Franc, Trata; dr. Podgornik Karel, Gorica; Plantarič Ignac, Škofja Loka. — Poročilo o delovanju, dohodkih in izdatkih so udeleženci odobrili in na to se je kot letošnje darilo izvršila med navzoče razdelitev cvetic in lončih.

Risarski tečaj za obrtnonadaljevalne šole obiskujejo ti-le tovariši: a) **Kranjsko:** Grčar Viktor, Ribnica; Pleničar Josip, Kropa; Pogačar Andrej, Kamnik; Repovš Miroslav, Tržič; Sadar Mirko, Boh. Bela; Schiffrer Egidij, Jesenice; Wagner Josip, Spodnja Šiška; Završnik Alfonz, Ribnica. b) **Primorsko:** Dimnik Slavoj, Trst; Furlan Albin, Tomačevica; Kalan Josip, Kobarič; Paljk Leopold, Sv. Križ; Podgornik Miroslav, Volarje; Poljšak Alojzij, Kanal; Praprotnik Edvard, Miren; Spanger Alojzij, Rojan pri Trstu; Vendramin Fran, Dutovlje; Vovk Milan, Pliskovica. c) **Štajersko:** Drnovšek Fran, Sevnica; Voglar Fran, Celje; Vrečar Rajko, Zalec.

Petintridesetletni službeni jubilej bodo praznovali letos ti-le tovariši, ki so 1879. l. maturirali: Jakob Dimnik, nadučitelj na I. mestni šoli v Ljubljani; Janko Janežič, c. kr. vadniški učitelj v Ljubljani; Janko Vrežec, nadučitelj v Ribnem pri Bledu in Josip Zirovnik, nadučitelj v Gorjah na Gorenjskem. Sošolca navedenih jubilarjev sta Alojzij Kečelj, učitelj v Ljubljani, in Janko Muren, učitelj v Draščičah, ki sta pa morala zaradi vojaščine v 3. letniku prekiniti študije. Robert Erblch je izstopil iz učiteljstva ter si služi svoj kruh s prodajo glasovirjev na Dunaju. Umrli so pa ti-le tovariši: Janez Bajec, učitelj na Ostrožnem brdu; Janez Bantan, nadučitelj v Loškem potoku; Ivan Bartel, nadučitelj v Smartnem pri Litiji; Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani; Alojzij Lavrenčič, učitelj na Slapu; Josip Pintar, učitelj v Tunjicah; Fran Ksav. Trošt, nadučitelj na Igu; Anton Vrančič, učitelj v Zagradcu.

Koroško slov. šolsko društvo je zborovalo na velikonočni ponedeljek v Narodnem domu v Pliberku.

Goriški deželni zbor bo, kakor poročajo, baje po delegacijskem zasedanju sklican na kratko sesijo, da reši proračun in nekatere nujne zakonske načrte. Nestrpnost se izprašuje goriško učiteljstvo, je li pride regulacija njegovih plač na vrsta?

Dobrodelna oporoka. Dne 13. t. m. je umrla v praškem Novem mestu gospa Karolina Slamova, vdova po uradniku severozapadne železnice, ki je skoraj vse svoje imetje volila dobrodelnim namenom. V svoji oporoki je napravila za glavnega dediča svojega imetja Narodno Jednoto Šlesko v Pragi, ki ima plačati Hlavhoviin zavodom v Pragi 10.000 K kakor ustanovo za češkega slušatelja medicini, Osrednji Šolski Matici 2000 K, Komenskemu na Dunaju 2000 kron, Deylovemu zavodu slepcev v Pragi 1000 K in več drugi legatov sorodnikom in siromakom.

Poljskemu Sokolu je v Levovu umrla poljski bogataš dr. Alfred Burczynski zapustil en milijon kron.

Domoljubna in dobrodelna oporoka. Dne 29. marca je umrla v Smihovu Karlna Kabrnova. V oporoki je volila 40 tisoč kron Osrednji Šolski Matici in 40 tisoč kron v razne druge namene, zlasti v narodne in dobrodelne.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštine prosto!

Izredno nizke cene!